

Előfizetési árak:

ostán vagy hához küldve:
Egész évre. 20.— kor.
Félévre . 10.— kor.
Negyedévre 5.— kor.
Egy hónapra 1.70 kor
Egyes szám ára 8 fill.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE

Hirdetések díja:

Egy □ cm. területenként 8 fillér.
Nyilttér és magánérdekű közlemények soronként 40 fillér.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Szerkesztőség: Kossuth-utca 13.

Főszerkesztő:

Felelős szerkesztő:

Kiadóhivatal: Kossuth-utca 13.

Ide küldendők a lap szellemi részét illető közlemények.

Koncz Ákos.

Dr. Orbán József.

Előfizetés, hirdetés és magánérdekű közlemények felvétele.

Az osztrák helyzet.

Debreczen, július 11.

Az osztrák-német elemnek nincs államfentartó ereje. E tétel igazságát megmutatta a múltban s ezt mutatja a jelen zavaros parlamenti és társadalmi helyzetben. Annak oka, hogy a csehek Ausztriában centrifugál törekvéseket táplálnak, egyedül a tehetetlen, de elbizakodott német elem, mely minden jogot magának követel a nélkül, hogy képes lenne a jogokkal együtt járó kötelességek teljesítésére, azon erély kifejtésére, mely a hegemoniának szükséges feltételét képezi.

Ily helyzetben nincs mit sajnálkoznunk azon, hogy a csehek napról-napra több tért foglalnak el Ausztriában, mert Magyarországnak arra van egyedül szüksége, hogy szomszédaink egyszer már kibéküljenek egymással és ha a csehek maradnak az urak odaát, egy cseppel sem lesz reánk nézve kedvezőlenebb a helyzet, mint most, midőn Lueger urék a maguk tehetetlenségükben kitalálták, hogy ezután Ofen-Pestet irnak Budapest helyett.

Az osztrák németiség a klerikális antiszemitizmus karjaiban lassanként elveszti rokonszenvűnkét, melylyel a szláv elem elleni vergődéseit kísértük s most, hogy ez a

fejnelküli politika konszolidált állapotainkra mérgét ily ártatlan szidalmakkal ontja ki, világosan áll előtünk, hogy Ausztria bajainak legfőbb oka nem abban keresendő, hogy a német és szláv elem a parlamenti főlényét vívott harcokban egymás gyengítésére törekszik, hanem abban a szüklátközü s minden tartalom nélküli politikai irányításban, mely régi dicsőségének maradványán élőködik s nem látja be, hogy a sulypont többé nem Bécsben s nem is a németek kezében van, s nem akarja észrevenni, hogy a megváltozott helyzetben a régi politikával boldogulni többé nem lehet s hogy számolni kell a csehek megerősödött közjogi helyzetével s számolni kell Magyarország vezérlő állásával a monarchiában. A olyan gyámoltalan kirohanás, mint a melyet Lueger urék jónak látnak Magyarország ellen inscenirozni az Ofen-Pest-féle nyelvöltögetésekkel, ékesen szóló bizonyítéka annak, hogy e politika nemcsak a hatalomnak, hanem a belátásnak is teljes híjjával van, s hogy Ausztriában a német politikai hegemonia a végóráit éli.

Az osztrák németeknek nem az lett volna a feladatuk, hogy a magyarok rokonszenvének gyengítését minden eszközzel elősegítsék,

sőt teljes erővel kellett volna ápolni az összeköttetést, mely a magyar nemzetet a német elemhez hozzáköti, melynek megvolt alapja a történelemben s meg lett volna jelentősége és tartalma a jövőben a magyarságnak a német kultúrához való vonzalmában. De ha tetszett a németeknek legtermészetesebb szövetségük jóindulatát föl sem venni, sőt ellenséges érzületet mutatni, ám maguknak tulajdonítsák, hogy ha a csehek közjogi törekvései iránt Magyarország szimpathiát mutat, bár tudja, hogy a szláv elem erősítése reá nézve mit jelent s mit kelljen várnia attól, ha a cseh aspirációk megvalósulnának.

Mert ha félünk is a foederalizmustól, úgy gondoljuk, hogy mégis jobb lesz egy békekességben élő szomszédal birni, mint egy folytonosan veszekedő, elégedetlen családdal, melytől még az is kitelik, hogy ránk gyujtsa a házat.

És valamint nekünk sincs érdekünkben, hogy a németek uralkodjanak Ausztriában, úgy a dinasztianak sem érdeke az többé. A dinasztianak oly birodalom kell, melylyel nagyhatalmi politikát lehet folytatni. Azt pedig már belátta, hogy a tehetetlen németiség politikájával e nagyhatalmi állás presztige nem növekedett. Ki tudja, hogy

TÁRCZA

A debreczeni kereskedelmi iskola tanulmányi körútja.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti tárczája. —

Parisba és vissza.

Irta: Dr. Szántó Sámuel.

III.

(Zürich. Az iskolák városa. Pestalozzi emléke. A nagy reformátor. Svájcz nemzeti muzeuma. A zenekedvelő Zürich. Tonhalle. Dolderberg.)

Két napot április hó 9-ét és 10-ét töltöttük Zürichben, Európa egyik legszebb fekvésű városában, mely a 90 □ km. területű, hosszan elnyúló hasonnevű tó északnyugoti sarkát félkör alakban zárja körül. A tó lefolyását képező Limmár, mintegy szíven szeli át a várost, melynek jobb oldalát a Zürichhegy lassan emelkedő vilákkal és kerekkel borított oldala határolja, a baloldali sík területet a Limmátba ömlő Sihl folyó szegélyezi. Előtte öbölszerű bemélyedéssel a svájci tavak sajátos kékes zöld színében maga a gyönyörű tó, melynek hátterében a Glárnisch-csoport, a Claridenstock, Kammalstock s több hegyóriások 3000 métert felülmúló hócsucsa emelkednek. A „Hohe Promenade“ról gyönyörködünk a páratlan tájképben, melyet a tavaszi napfény gyönyörű színpompája világított meg. Káldi Tivadar gépészmérnök ur, a zürichi magyar egyeslet elnökének szives kalauzolása mellett szemléltük meg a város nevezetességeit. A Rámi-Strassen fölfelé haladva Zürich iskola

negyedébe értünk. A Kantonalschulét (hires gymnasium) a Semper Gottfried tervei szerint 2 1/2 millió fre. költséggel épült világírú Polytechnikumot tekintettük meg, melyet magyar ifjaink előszeretettel keresnek föl. Műgyemünk, mérnöki karunk nem egy jelese itt nyerték kiképzetésüket. A hatalmas lépcsőház, a rendkívül díszes Aula terméin kívül, gazdag muzeumi érdekelték, de legérdekeltebb nagy, gőzerőre berendezett gépterme, melyben állandó tanulmányozás és kísérletezés céljából nagy dinamikai gépek találhatók.

A műgyetem tövében ott vannak a tudományoz egyetem és hozzá tartozó egyetemi, chemiai és fizikai épületek, az orvosi klinikák, observatorium stb., mindjárt mögötte pedig az erdő és mezőgazdasági iskola. A fizikai épület mögött, szerény házikóban lakott a német irodalom egyik uttörője, Bodmer Jakab majdnem félszázadon át. E szerény hajlékból indult ki a német irodalom újjászületése és ezen egyszerű iskolanumában fogadta a német irodalom nagy szellemeit: Klopstockot, Goethe-t. De nemcsak az ifjak, a leányok kiképzetésében is elő jár a kis Svájcz. Nem szólnék arról, hogy a nők egyetemre bocsátásával már évtizedekkel megelőzte Európa többi államait, felsőbb leányiskolájának új épülete (világos nagy termekkel, gyönyörű tornahelyiségekkel, fürdő szobákkal ellátva) oly páratlan czélszerűséggel épült, hogy bármely állam hasonló iskolájának mintául szolgálhatna.

De ne csodálkozzunk a zürichiek ezen kifejtett tudomány szeretetén, a népnevelés ezen hatalmas alkotásain, hiszen Pestalozzi

városában vagyunk. Itt született (1747), itt élt és folytatta áldásos munkásságát a nagy emberbarát, a népnevelés nagy apostola. Bár őt is a nagy szellemek közös sorsa érte, kigunyolva, meg nem érte küzdötte végig az élet martíriumát, emléket ma a zürichiek nagy kegyelettel őrzik. Milyen megható a maga egyszerűségében a Bahnhofstrasséban állított Pestalozzi-szobor. Magas gránit oszlopon emelkedik a nyájas arcú öreg ur életnagyságu alakja, melyhez két oldalán egy fiú és egy leánygyermek szeliden simul, kik most is a mester ajkán csüngnek, várva a bábajós, a lelket és kedélyt nemesítő meséket. Ő szöszertint valószínűleg a krisztusi mondást: „bocsássátok hozzá a kisdedeket“, sőt többet annál, mert fölkereste a nyomor szülőit, összeszedte a koldus gyermekeket, kiknek atyja, tanítója és gondviselője volt. Kora nem értette őt meg, de megértették az utódok, mert alig van város, melyben az emberszeretetnek annyi hajlékot emeltek volna, mint Zürichben: klinikák, nyilvános kórházak, gyermekmenhelyek s egyéb asyllumok egész sorozata emelkedik ott a Zürichberg oldalán. Mi hozzánk is elhatott Pestalozzi szelleme, a XIX. század elején hazánkban is fölkeresték az ősz mestert és tanítványai közül az áldott emlékü Brunswiek Teréz grófnő hazánkban is meghonosította az ő nemes eszméit.

Emlékét őrzi a Pestalozzianum, a Limmát partján ósdi épületben elhelyezett állandó tanszermuzeum. Ősz, a pátriarchákra emlékeztető jóságos alak, Schaffli ur, a Pestalozzianum titkára fogadott és kalauzolt bennünket a szemléltető oktatás minden ágá-

ha a szláv elem tulsulyra jut, nem lesz-e a nagyhatalmi állás előnyösebb helyzetben, mint ma. És ha a német elem azon panaszkodik, hogy felülről nem talált kellő támogatást, ugy ezt teljesen magának tulajdoníthatja, mert hosszú uralmánál végeredményeképen nem mutathat fel egyebet, mint a klerikalizmus megerősödését s a mi ezzel együtt jár, az antiszemitizmus terjedését. Ezért pedig bizony kár volna a cseheket forradalomba kergetni. És hogy mily kevés belátás volt az osztrák-német politikában, épen azon eredmény mutatja, mely a klerikalizmus elhatalmasodásában nyilvánul, hiszen ez a klerikalizmus maga segítette elő a cseh supremácia fejlődését s a gyűlölködés vakságában nem látták a németek, hogy az általuk dédelgetett klerikalizmus inkább hajlik a cseh, mint a német hegemonia felé, mert amabban megélhetésének biztosabb feltételeit találja s az osztrák-németiség még ezzel sem számol, hanem vakon rohan a veszedelembé. És az obstrukció is csupán a cseheknek használ. Vagy sikerül nekik a házszabályok módosítása s akkor bizonyos, hogy jövőben ők maradnak az urak, vagy a németek nem mennek bele a házszabályok megváltoztatásába s ekkor az alkotmányosság szűnik meg s az abszolút hatalomnak nem állván érdekében a németiség soutenirozása, lassankint eléri a csehek abszolút kormány alatt azt, a mit a parlamentarizmussal elérniök nem sikerült.

Magyarországnak e válságos

helyzetben nincs más teendője, mint az, hogy azt a pozíciót, melyet hosszú küzdelem és kitartó munkásság által magának a monarchiában megszerzett, továbbra is megtartsa. A mi pedig Lueger urék illetlenkedéseit illeti, azokkal szemben kötelességünk a retorsio Viszszautasítása minden tulkapásnak, komolyan és határozottan.

A biztosítás reformja. A biztosítási ügy előkészületben levő reformjára vonatkozó eddigi közlések kiegészítésül meg kell emlékeznünk azokról az átmeneti intézkedésekről, a melyek a már létező és működő biztosító intézetekre vonatkoznak. Ezeknek az intézeteknek ugyanis a törvényjavaslat több évi határidőt enged arra, hogy ügykezelésüket az új rendelkezéseknek megfelelően átalakítsák. Bizonyos tekintetben kivételeket statuálnak a létező biztosító intézetekre nézve. Nevezetesen elrendelik többek között, hogy a díjtartalékba befektetett értékpapírok nem egyszerre, hanem több éven át fokozatosan cserélendők ki az állami járadék kötvényekkel. Azoknak a társaságoknak, a melyeknek díjtartalékai a törvény életbeléptetésekor ingatlanokba és jelzálogkölesönökbe vannak befektetve, az ilyen befektetés tilalma alól való kivételkép megengedik, hogy jövőre is ingatlanokba és jelzálogkölesönökbe fektethessék be tőkéjüknek 25 százalékát.

A közigazgatási tanfolyamok. A minap közöltük azoknak a városoknak névsorát, a melyekben az új közigazgatási tanfolyamok felállítását tervezik. Több vidéki városban — így Nagyváradon, Kecskeméten, Egerben és Eperjesen — mozgalom indult meg, hogy deputációkat küldjenek a belügyminiszterhez és kérik, hogy a tíz tanfolyamból egyet juttasson nekik is.

Ipar és törvényhozás.

Debreczen, július 11.

A párisi világkiállítás magyar osztályáról a legteljesebb elismeréssel nyilatkozik az egész világsajtó.

Az erkölcsi siker tehát biztosítva van, mert a művelt külföld véleménye az, hogy „a magyarok ez alkalommal is derekacsen kitétek magukért“.

Különösen az ipar terén tett haladásunk kelt általános feltűnést, a minek leghathatósabb bizonyítéka az, hogy a kritika egy rangba helyez bennünket a nagy, iparúzó európai államokkal.

Ha figyelemmel vizsgáljuk a viszonyokat, tényleg lehetetlenség is nem látnunk, hogy a magyar ipar az utóbbi 20—25 év alatt igen magas fokra fejlődött.

Husz-huszonöt évvel ezelőtt még csaknem minden jelentősebb iparezikkért a külföldre kellett mennünk. Drágán, arannyal fizettük meg a sokszor selejtes külföldi gyártmányokat és viszonzásul csupán annyit kaptunk, hogy a nyers anyagokat jó olcsón megvettük tőlünk, hogy aztán feldolgozva mi ismét tiszteres áron vásároljuk vissza.

Sajnos, hogy egyes áru és iparezikkért még mindig a külföldre szorulunk, ma azonban már sokkal kisebb arányu ez a szükséglet, mint 20—25 évvel ezelőtt volt.

A hazai ipar védelme és fejlesztése szempontjából a leghathatósabb eszköz az lenne, hogy mint 1843-ban a „Nemzeti védegyelet“ célozta, ne rendeljünk, ne fogadjunk el és ne hozzunk be a külföldről semmit s az országot előzőnlő idegen iparágenseknek mutassunk ajtót.

S vajjon mit veszítenénk ezzel?

Semmit, sőt ellenkezőleg nyernénk, mert a hazai iparezikkék keresletének ilyen

feltüntető muzeumban. Különösen megragadták figyelmünket gazdag térkép és domborkép gyűjteményei, a földrajzi és történelmi képek hosszú sorozatai, melyek különösen alkalmasak, hogy a gyermeklélek elé varázsolják a hazai föld minden pontját. Kiváló a kézügyesítő iskolák minta-gyűjteményei. Ott már rég ismerik ennek fontosságát, az 1896—7. tanévről való kimutatás szerint, Svajczban 11,051 gyermek gyakorolta magát a kézügyesítés minden ágazatában. Évi fentartásuk mintegy 80,000 frt állami és községi segílyt igényelt.

De a város nevezetességének tanulmányozása közben, lépten-nyomon reá akadunk a másik nagy reformátor szellemére és emlékére. Zwingli Ulrik, a zürichiek hősléki, fennkölt szellemű papja ez, a ki az igazságot nemcsak a szószéken harszolt, hanem népének vezére volt ott a kapelli csatamezőn is, a hol nemes életét hősi halállal fejezte be. Ott lakik az ő szelleme a hegyoldal egyik magaslatán emelkedő Grossmünsterben ezen a XI. századból eredő, alsó részében román stílusban épült templomban. A góthikus tornyok egyik oldalán levő Nagy-Károly szobra, mely a nagy császárt ülő alakban, fején koronával ábrázolja, igazolja régi eredetét. A templom belseje — néhány régi szobrot nem tekintve — minden díszítés nélküli és egyszerű, keskeny, festetlen falócczák szinte bántó ellentétben állanak belső szerkezetének hatalmas ívezeteivel. Itt lépett 1519 január 1-én először szószékre a nagy reformátor, innét üzent harszot a babonának, a tudatlanságnak, innét hirdeté új evangéliumának nemes tanait.

Nem messze tőle — a volt vizikapu mellett — van a XV-ik században épült Wasserkirche, mely mögött arczal a tókapu felé, — melyen először lépett a városba, —

1885-ben emelték „a svájci protestántizmus alapítójának“ ércszobrát. A templomhoz épült széles, nyílt arkadokkal ellátott Helmaus a város ritka kincseit, híres könyvtárát, kézirat gyűjteményét, Zwingli levelezéseit, sajátkezü jegyzeteivel ellátott bibliáját őrzi. Különösen megmérhetetlen becsük a régi zoltárkönyvek, egy VII-ik századbéli görög zoltár arany és ezüst lapokra írva. Sajnos, az idő rövidsége miatt csak kevés időt szentelhettünk e ritka műkincseknek.

A Limmát baloldalán emelkedik a Szent-Péter temploma óriási orolapjával, melynek mintegy 1½ mtr. magasságu mutatói vannak. Ezen templomnak volt 23 éven át hű lelkipásztor a város szülöttje, a híres Lavater János, kinek sirja itt emelkedik és ki a város ostroma alkalmával (Moreau francia vezér 1799.) megsebesült és ezen sebe következtében halt meg. Templomai közül még a hegyoldal egyik terrasse-án épült új róm. kath. Liebfrauen Kirché néztük meg. Szép basilika stílusban épült templom, melynek belső ornamentikája éles ellentétben áll a rideg zwinglianus templomokkal.

A ki Zürich iparát akarná tanulmányozni, csak vessen pillantást a Limmát fölé épült egész kis gyár városra, mely a víz hajtó erejét használja föl. De ujabban ezen épületek kezdenek ürülni, a gyárak a város külső területein kezdenek terjedni. Künn a tó partján fekvő Wolishofen-ben van a híres Henneberg-féle selyemgyár, mely időközben részvény-társaság birtokába menvén át, sajnos, most már az idegenekre hozzáférhetetlen. A gazdag gyáros azzal rójjá le a város iránt hálóját, hogy a tó partján most épülő gyönyörű palotáját és gyűjteményeit, mint Henneberg muzeumot, a városnak ajándékozta. De a zürichi műiparról fogalmat nyújtott a nemzeti muzeum egyik szárnyában elhelyezett

„iparmuzeum“, mely különösen a bőr- és faipar, a művészi ipar, a rézmetszés magas fejlettségével lepett meg.

De megnéztük a svájci nemzeti muzeum gazdag gyűjteményeit is. Különböző korok stílusait magában egyesítő nagyterjedelmű hatalmas épület ez, mely fölött magas négyszögletes óratorony emelkedik, a középkori városkapuk utánzata. Történelmi sorrendben látjuk itt Svajcz kulturájának fejlődését A ezőlőpépítmények kezdetleges formáitól (kis falu miniatúr alakban) a műipar és muizlés legmagasabb fokáig van itt korhű csoportokban összehordva minden, a mi Svajcz művelődéstörténelmére vonatkozik. — Praehistórikus, ókori és középkori ásatások eredményei, emlékek gyűjteményei bámulatos és könnyen áttekinthető rendszerben vannak összeállítva. Érdekesek a czéhrendszer maradványai, a villanynyal világított kryptaszerű kincstárban elhelyezett kelyhek és czéhjelvények, érmekek. Az egyes korszakok korhű szobái, egykoru butorzatokkal és berendezéseikkel (egy-egy történelmi nevezetességű kolostor utánzatai.) Különösen érdekes egy XVI-ik századbéli gyógyszerár és annak teljes berendezése és a híres „Seidenhof“ díszterme a XVI. századból. Bámulatos gazdagok műipar gyűjteményei, a vászon és selyemszövészet, üvegfestészet és keramiai gyűjteményei.

Végül még megismertük Zürichet, mint zenekedvelő várost is. A Heim, Nágelli emlékek mutatják, hogy Zürichnek nemesak zeneművészei voltak, de azoknak emlékét kegyelettel őrzi is. De magas zene érzékéről tanuskodik a Felner és Helmer tervei szerint 1895-ben épült Tonhalle is, mely közadakozásból emelt a város közönsége. Az estét a Tonhalle egyik nagy concert termében töltöttük, hol a városi zenekart — noha

módon való élénkítése által mintegy rákényszeríténnk iparosainkat arra, miszerint annyit és olyat termeljenek, hogy a magyar közönségnek ne legyen sem oka, sem kedve az idegen gyártmányok után kapkodni.

Szükségeink túlnyomó részét fejlett ipari viszonyaink folytán ma már képesek vagyunk magunk előállítani. Egyedül a kényesebb izlés szerint készült fényüzési cikkek azok, amelyekért a külföldre szorulnánk. Ezeket azonban egy kis önmegtartóztatással még nélkülözünk is lehetne addig, amíg azok előállítására hazai iparunk képes lesz.

És e tekintetben egy igen megszívlelésre méltó példa áll előttünk.

A kis Bulgária tíz évig nem vásárolt Szerbiából semmit s ez által megerősítette, kifejllesztette és önállósította a saját iparát.

Hát mi nem tudnánk ezt megtenni akkor, mikor egyik legfontosabb létérdeünkönkről, iparunk és kereskedelmünk fejlesztéséről van szó?

De viszont kétségtelen másrésről az is, hogy pusztán társadalmi uton eszközölt védekezéssel nem lehet teljesen biztosítani ipari fejlődésünket, mert a jobb jövő biztosítása jórésztben a törvényhozástól is függ, a melynek kötelessége ipari viszonyainkat ápolni, elősegíteni s a külföld nyomásával szemben megvédeni.

Iparunknak igazi, egészséges, nagy arányokban való fejlődése s az ezt természetesen követő nemzeti vagyonosodás csak akkor fog majd valójában bekövetkezni, ha termékeinknek piacokat is tudunk teremteni s ha azokat olyképen használjuk ki, hogy a befektetett tőkét, erőt és fáradságot többszörösen kapjuk vissza.

Ha gyártmányainkkal csak a saját szükségleteinket bírjuk kielégíteni, az még nem jelenti a helyzet jobbúlását, mert any-

sör és bor mellett — a közönség, nálunk ismeretlen figyelemmel és élvezettel hallgatta. A karmester, ifjaink zajos tapsolását viszonzandó, nagy szeretetreméltósággal — osztrák Walzert húzatott. De ezen nagy terem kívül van a még nagyobb díszterem előkelő hangversenyek és több kisebb-nagyobb terem zárabb körű társaságok részére. Csak igazán művelt zeneélmű közönség képes ilyen alkotásra.

A sok élvezetet és tanulságot nyújtó látványokat még tetőztük szép kirándulásunkkal a Dolderbergre, Zürich leggyönyörűbb fekvésű üdülő helyére. A villamos közvasut vitt a hegyoldalban levő Dolderbahnhoz, innét fogaskerekű fel a Wildparkhoz, a honnét szép fényesen át a nagy Dolder Hotelhez jutottunk, melynél elegánsabb és nagyobb fényüzéssel, kényelemmel berendezett helyet képzelni sem lehet. Fényes ebédlő, olvasó, társalgó és koncerttermek, erkélyek, honnét szép kilátás nyílik a városra, a tóra és környékére.

De ki győzné ily rövid vonásokban Zürich minden szépségét felölelni? Mindenütt a jólét, a gazdaság jelei mutatkoznak és kezdjük megérteni, hogy ezen maroknyi népet nemcsak a szabadság szeretete, hanem a munka és szorgalom becsülete, a tudomány és művészet iránti kiváló érzelme és különösen az emberszeretet hatalmas nyilvánulása tették nagygyá és gazdaggá.

Az itt tanuló debreczeni fiuktól elbucszva indultunk tovább Bazel felé.

(Folyt. köv.)

nyit és olyat kell produkálnunk, hogy a saját szükségleteinken kívül még versenyképes kivitelünk is legyen.

Mindezeknek lehetővé tételét, főleg és első sorban a törvényhozástól várjuk.

A ezen törekvések megvalósítására csak egy út vezet: olyan kereskedelmi szerződéseket kell kötünk a külállamokkal, hogy átunk a külföld piacain is versenyképesek legyenek s viszont saját jól felfogott érdeünkben korlátoznunk kell törvényes uton is a behozatalt, mert hiszen Magyarországon minden nyers termény rendelkezésünkre áll.

Ezen cél megvalósítását illetőleg a kereskedelemügyi kormány valóban böles előrelátással jár el.

Ha a kormány és a törvényhozás megértik egymást, — akkor a magyar ipar jövője miatt aggódnunk nem kell.

Fehér Gábor.

A botlás.

Egy pajkos kis történet zsong a lelkemben.

Apró, holdfényes kis történet, kedves, de azért csipős, olyan, mint a rózsalevelek közt rejtőzködő tövis.

Egy asszonyról szól a mende-monda. Egy halvány szőke asszonyról, kit egy kedves házibarát kísért egy estélyről haza. Májusi este volt. Csillagok is ragyogtak; holdfény is derengett a házak felett s csodálatos, még lámpák is égtek az utcákon; minden tíz-tizenöt lépésre egy.

Szorosan egymáshoz simulva siettek hazafelé.

A levegő tele volt kaczérka illattal, az ezredes kertje felől csak úgy öntötte balzsámát a májusi éj.

A nagy sietésben megbotlott az asszonyka.

Kaczagva nézett fel a férfi arcába s édeskészen csicsereggett el pár szót:

— Találkozni fogok még ma az ideállommal!

— No az bajos lesz... nagyon késő van már... Egyébirént miből következett ez?

— Ej! hát még ezt sem tudja... Látja mi asszonyok, még leánykorunkból emlékszünk egy babonára...

Az asszonyka még jobban oda simult a férjhez.

Az esti szellő még kaczérabbul suttozott bele csengő-bongó hangjába...

— Látja, közöttünk az a babona él, hogy ha az ember az utcán megbotlik, akkor okvetlen reá akad az ideállára...

— Ugy — szólott a kísérő — hát ebből következett!

Azután tovább mentek.

Egyszer csak hangosan felkaczagott a férfi.

Az asszonyka megijedt, megrezsent, azután kérő szemekkel fordult kísérőjéhez:

— Ugyan Károly, mi jutott eszébe??

— Kíváncsi? Elmondom... Látja én mindig azt hittem, hogy előbb kell találkozni egy ideállal s csak a találkozás után lehet... megbotlani... s maga megfordítva mondja a dolgot.

Az asszonyka keztyüs kezével befogta a maliciozus kísérő száját...

A májusi szellő kaczagva vitte tovább a beszédet s vele a történetet, mely kedves, de azért csipős, mint rózsalevelek között a szuró tövis.

A kínai forradalom.

— Express-tudósítás. —

Budapest, július 10.

Sanghai-ból, a hol a hazug táviratok gyártásában olyan rekordot értek el már eddig is, amilyennel egyetlen európai kultúr-

állam sem dicsekedhetik, nagyon gyanus hírek érkeznek most. E hírek szerint a boxerek nimbusa oszladozni kezd, az egyéb kínaiak pedig a rendes munkához szeretnének már visszatérni. Ez a hír vagy azt jelenti, hogy a nemzetközi csapatokhoz a várva-vári segítség már megérkezett és a kínaiak a végeredménytől mégis csak félnek egy kicsit, — vagy pedig azt, hogy a hatalmakat ismét bolondítják a kínai diplomáták, akik ravasszág dolgában elsők a földkerekségen.

Más táviratok ismét azt erősítik meg, hogy az általunk már tegnap is jelzett ellenforradalom egyre terjed. Ezt az ellenforradalmat azok az alkirályok szítják, a kik a pekingi nagyon is gyanus központi kormánynak nem akarnak engedelmessé válni. Ez az ellenakció tényleg bekövetkezett, nagy javára szolgálja a hatalmaknak, a melyek — saját erejükből — nem igen hajlandók valami nagy tetre.

Közben pedig egyre érkeznek a diplomáciai sakkhuzásokról szóló táviratok, melyek egy-egy reménysugarat nyújtanak ugyan; vigasztalásra vagy bizalomkeltésre azonban nem alkalmasak.

Végre a hatalmak megállapodtak abban, hogy Japán nagyobb csapatokat küldjön Kínába. Elsőben is egy japán hadosztály indul Kínába, mit nem sokára egy második hadosztály követ. Megállapodtak abban is, hogy Japán eljárása a többi hatalommal való kooperáció jellegét viselje magán és hogy Japán, dacára annak, hogy nagyobb csapattal vesz részt az akcióban, mint a többi hatalmak, azért még se részesüljön külön előnyökben. A hatalmak közt jelenleg nézetváltás folyik arra nézve, hogy milyen intézkedések tételhetnének, hogy jövőre a Kínába való fegyverbevétel korlátoztassék.

A kis mérnök.

Végtelenül kedves házikisasszony fogadja a vendégeket. Egymásután érkeznek úgy, hogy még jóval a szürkület előtt együtt van a társaság.

A szalonban megütik a zongorát, a leányok a játszó körül csoportosulnak, az asszonyok pedig körülvesznek egy örökké vidám asszonykát, kinek ajkairól oly észvesztően cseng-bong a szó.

A férfiak társasága megoszlik, jut belőlük a házigazda dohányszobájának, hol kitünő bor a marasztaló; jut a leányok társaságának is, hol a szép szemek láncozzák le az ifju embert, sőt még az asszonyok közé is befurakodik egyik-másik mende-mondákért rajongó ifju, hol most még hangosabb lesz a szó.

Az örökké jókedvű, bohémvéri asszonyka bámulóiról beszél. Cseng-bong a szó.

— Tudjátok, bámulum bennük a bátorságot, hogy annyi kudarc után is újra és újra talpra állnak. Pedig mennyi szegény van egy ilyen kudarcban s minő jólesik kaczagni a vakmerők visszavonulásán! Ó előttük azonban gyakran dicsőség számba megy a meghátrálás is... még henezezni is tudnak vele... Én azonban hamarosan végzek velük.

— No... no! — hangzik valahonnan a sarokból.

— És maguk nem hiszik? Hahaha... hahaha — s hátra dőlve a pamlagon gerlemódra kaczagott a bohém asszonyka. — ... Igazán nem hiszik?... no tudják, engem még nem zavart meg senki nyugalmamban, de én már nagyon sokat.

— Tudjuk... tudjuk... bölintgattak az asszonyok.

— Ugy-e — edeseim...? Ja! nagyon sokat felültem én már... nagyon sok rajongó fiatal urat tettem csuffá.

A fiatal emberekben föltámadt a büszkeség s ellent merészelték mondani az asszonykának.

— S azt hiszi, nagyságos asszonyom, hogy azok nem játszották ki önt még soha? ..

— Biztos vagyok benne; engem nem egy könnyen nem lehet becsapni... hanem én hamar lépre viszem az embereimet... már leánykoromban becsaptam egy fiatal mérműköt.

— No! igen az urát... az urát... vágja oda egy maliciósus hang.

Az asszonyok összenéztek. A kis mérnöknek ajkára harapott. Csend lett.

Szerencsére a házikisasszony özsonnához szólította a társaságot.

HÍREK.

— **A Vilmos-huszárok Nagyváradon.** A Vilmos császár nevét viselő s Debreczenben állomásozó 7. huszárezred e hó 22-én báró *Leonhardi* ezredes vezetése mellett gyakorlatozás végett Nagyváradra érkezik. A legénység és a lovak Peczszöllősen lesznek elhelyezve, a tisztikar pedig a Rimanóczy szállodában lesz szálláson. Nagyváradon mindössze körülbelül két hétig maradnak a Vilmos-huszárok s innen Belényes vidékére vonulnak dandárgyakorlatra.

— **Amiről nálunk mit sem tudnak.** Egyik nagyváradi lapban olvassuk a következő sorokat:

Megszökött sikkasztó. Mint nekünk debreczeni tudósítónk telegrafálja, tegnap Debreczenben *Uri Kálmán* hivatalnok nagyösszegű pénzt elsikkasztott és azzal megszökött. A debreczeni rendőrség táviratilag értesítette a szomszéd kollegákat, hogy a vonatok érkezésénél éber figyelemmel vizsgálják, nem-e érkezett meg a pénzes vendég.

Legérdekesebb a dologban az, hogy *Uri Kálmán* nevű hivatalnok nincs is Debreczenben s a rendőrség, melyhez felvilágosításért fordultunk, mit sem tud az esetről s egyáltalában semmiféle feljelentés nem tétetett sikkasztó hivatalnok ellen s így sehova sem intéztek sem távirati, sem írásbeli megkeresést a sikkasztó letartóztatása végett.

— **Debreczeni szerző darabja a Magyar Színházban.** Egy magyar zenés szerző, aki azonban nevét pályázati okokból még titokban akarja tartani, *Petőfi „János vitéz“*-éből készült szövegre zenét írt és művét, amelylyel vagy a millenniumi királydíjra, vagy pedig a *Mészáros-féle* dalmű pályázatok egyikére pályázni fog, *Operaház*nak nevezi, nyilván az angol táncoperáék mintájára. Az új műben ugyanannyi az ének, mint a tánc és gazdagon van tarkítva a látványosságokat kísérő zeneszámokkal is. *János vitéz* az *Operaház*nak szánta szerzője.

Ugy értesülünk különben, hogy az *Operaház*at a dramatizált *János vitéz*-el megelözte a *Magyar Színház*, a mely tavaly óta van birtokában egy „*János vitéz*“ című népszimfűnek, *Falk Richárd* debreczeni ifju darabjának. Néhány nap előtt *Rajna* igazgató kilátásba helyezte a szerzőnek, hogy darabját a jövő szezonban előadatja.

— **Bucsuestély és tánczestély.** A debreczeni gazdasági tanintézet végzett hallgatói e hó 21-én a *Dobos pavillonban* tánczestélylyel egybekötött bucsuestélyt rendeznek.

— **Közápor.** Az éjjel három ifju ember kísért haza egy leányt a táncziskolából. A mint a *Csicsogó* felé haladtak, a 154 ik számú bakterházból valóságos közápor indítottak rájuk az ott tartózkodó csavargók, kik ezt a sportot minden éjjel üzik. A rendőrség figyelmét felhívjuk e körülményre. Jó lesz attól az őről megtudakolni, hogy miért ad ott helyet botránytokozó csavargóknak.

— **Tíz forint az utcán.** Egyik hivatalnok felesége a levegőbe rázott tegnap tíz forintot. Kinyitotta az ablakot és egy asztalkendőt kitarított rajta, hogy kirázza. A cseléd által visszahozott tíz forint pedig épen az asztalkendőn volt s a hivatalnokné, ki erről mit sem tudott, azt a szélnek eresztette. Az

utcán két kis leány talált az elreпитett bankóra.

— **Tolvaj cselédleány.** *Kovács Róza* 14 éves cselédleány asszonyától a múlt héten 90 forintot ellopott s megszökött. A kis tolvajt hiába keresték azóta, míg végre tegnap elfogta a rendőrség. Az ellopott pénzből alig pár forintot találtak nála. A rendőrségtől a tolvaj cselédet kihallgatása után az ügyészséghez kísérték.

— **Kutyaharapásért akasztás.** Nagy baja esett *Bőr Ferencz* 84 éves polgártársunknak, Egy 13 éves hü kutyája tegnap megmárt egy kis fiut. Felidéztek az öreget a bünyügyi osztályhoz. Erdélyi rendőrfogalmazó elé.

— Hány éves?

— Nyolczvannégy.

— Hol született?

Az öreg erre a különös kérdésre nagyot néz, — gondolkozik, majd büszkén felegyenesedve feleli:

— Hát hol születtem volna?! Debreczenben! Még a dédnagyapánknak a dédnagyapja is itt született.

— Milyen vallásu? — kérdezi tovább a fogalmazó.

— Milyen? Hát kálvinista! Milyen is lehetnék?!

Eközben az öreg busan rázza fejét, alig halhatóan szól a jegyzőkönyvvezetőnek:

— Mán ides fiam én még soha sem vótam törvény előtt, ebből a sok kirdezésből érzem, — hogy azért a komis kutyáért felakasztanak. Biztosan felakasztanak.

A fogalmazó pénzbüntetést mért az öregre, ki megkönnyebbülve, hogy nem akasztják fel, meg is fizette.

Majd bucsuzásul odaszól a fogalmazónak:

— Mán én csak megválok a hü állattól, agyonüttem. Most már egészen árva ieszek. Az anyjukom 10 év előtt, fiam 8 év előtt hagyta itt a világot, most hü élettársamra kerül a sor. Nagy hiba ez, árván maradok, — s könyezve hagyta el a hivatalt.

— **Elkezelt ébresztő óra.** A két óra 56 perczkor induló vonattal akart *Kertész Imre* szabósegéd elutazni *Szatmár* felé. Hogy mélységes álmaiból kellő időben életre kerüljön, ébresztő óráját kis asztalára maga mellé tette, hogy az majd felecsengesse. Talán négy óra is volt már, mikor felébredett. Bosszusan pillant az asztalkára s ime: az ébresztő órának hült helyét látja. Valamilyik szemes tolvaj, míg a szabósegéd édes álomban szendergett, eltovábbította az ébresztő jószágot.

— **Két katona egy civil.** Tegnap este a *Széchenyi-utca* végén, a régi vásártér közelében két honvéd baka üzöbe vett egy muzsikus cigányt, ki állítólag lopott s bagnetten úgy összeverték a védtelen embert, hogy sok sebből vérezve összecsett. Rendőrt nem lehetett látni, csak mikor már jól összekincozták a szerencsétlen embert s a támadók elmenekültek, került elő a rendőr.

— **Carmellini a Hungariában.** A hírneves *Carmellini*, kinek meglepő mutatványai oly nagy közönséget szoktak vonzani, csütörtökön és pénteken a Hungariában fog előadást tartani. Ez érdekes két előadásra előzetesen is ráirányítjuk a közönség figyelmét.

— **A feketeruhás asszony fia.** *Farkas Menyhért*, a lottó király büntársa volt *Telkessyné*, a kinek *László fia*, mint tüzer *Temesvárott* szolgált. A fiu boldogtalannak érezte magát és tegnap szolgálati fegyverével a mellébe lőtt a golyó a tüdőn át a falba furdott. A szegény tüzer aligha marad életben.

— **A tűz.** Megrendítő eset híret kapjuk *Kecskemétről*. Az odaváló levélhordó feleségének, *Kalán Sándornénak* szerencsétlen vége a szomorú szenzáció. A fiatal asszony már régóta szívbjában szenved. A betegsége olyan természetű, hogy hol jobban érzi magát, hol ismét rosszabbul. Most egy kevés ideje, hogy nem szenvedett annyit a bajától, mint azelőtt. Az ágyat is elhagyhatta, a ház körüli teendőket is maga láthatta el. Tegnap délelőtt, mikor a főzéshez tüzet rakott a kályhába, valahogy ismét rohama támadt. Szédülten lebukott a földre fájdalomában, aztán a parázs ráhullt, a ruhája lángot fogott és a szegény asszony teljesen összeégett. A teste valósággal megsült, borzalom volt megnézni. Férje, mikor a szerencsétlenségről értesült, közel volt a megőrüléshez.

— **A csikó.** A derék *Pávay* biztosra ugyan csak ráiasztott egy elkéseredett férfit.

Nyugalmas csendben körmölte hivatalában a tabellákat, mikor felnyilt az ajtó s egy torzborz kinézésű szürös ember lép be rajta.

— Hallja kelmed! — szólal meg minden köszönés nélkül. — Kelmed vette el az én csikómat?

— Én? Miért vettem volna én el a maga csikóját? — képed el *Pávay*.

— No, hát szerencséje az urnak, hogy nem maga vette el, mert látja ni!

A szürüjéből valami éles eszközt rántott elő s kezdte villogtatni *Pávay* előtt, a ki aztán lefűlelte a jóindulatu atyáit s lekóptáltatta.

— **Rémület a gyöngyösi czirkuszban.** Néhány nap óta egy czirkusz mutatványai vonzzák a gyöngyösi közönséget. Tegnapelőtt estére nagy előadást hirdettek s egész *Gyöngyös* színe java ott volt a czirkuszban. Alighogy megkezdtek az előadást, kitért az óriási zivatar, mely egész Magyarországon végigvonult. Az orkán lesodorta a czirkuszt fedő ponyvát, a szélvész a publikum közé csapott és eloltotta az összes lámpákat, melyekben benzin égett. Pokoli sötétség és zürzavar támadt. Az emberek attól tartottak, hogy benzinrobbanás fog következni. Óriási félelem fogta el a tömeget s ordítva rohant a czirkusz egyetlen kijárata felé. Vad tolongás támadt. Az emberek lögdösték, taszigálták s tiporták egymást. Az asszonyokat és gyermekeket a földre lökték, letiporták s testeiken keresztül törtettek előre. A czirkusz a legvadabb rombolás képét mutatta. A padokat széttörtelték és egymásra hányták a rémület pillanataiban. Mikor a pániknak vége volt, a földön csupa jajgató asszony és gyermek feküdt, a kiket letiportak. Számos asszony és gyermek jelentékeny sérüléseket szenvedett. Egy gyermeket úgy összetiportak, hogy félórai kintlódás után meghalt. A hatóság megindította a vizsgálatot.

— **Egy nyomorgó család hatvanezer koronája.** Bármely regényírónak dieséretére válnék, ha olyan történetet gondolna ki, mint a milyen egy battonyai család históriájában lejátszódott. S az embereknek amaz ezrei, a kik a meggazdagodás problémáján vesztegetik el drága idejüket, ebből a történetből is megismerhetik, hogy az emberi boldogulás titka a sors kezében van, annak utjai pedig kiszámíthatatlanok. Hogyan kellene meggazdagodni? Ez a kérdés töltötte be a lelkét *Rácz János* volt battonyai lakosnak is, a ki már sokféleképen próbált szerencsét, de nemcsak meggazdagodni, hanem életét napról-napra föntartani is alig tudta. Eredetileg timármester volt, utóbb mindenbe belefogott, de mindig kevés szerencsével. Végre szatócs-üzletet nyitott s mikor azzal is tönkrement, elkésredésében pénzzé tette mindenét és családját *Battonyán* hagyva, kiment *Amerikába*. Felesége és gyermekei csak várták. Várták, mikor jön vissza *Rácz János* dugzagdon, de hiába várták. Hirt sem adott magáról és családjá nyomorban maradt mind e mai napig. *Rácz János* pedig ez alatt rövid életpályát futott be az újvilágban *Csikágóba* került, a hol munkát akart keresni, de nem talált. Hiába járta a várost. Egyszer aztán, a mint

a világváros egyik élénk utcáján akart áthaladni. elűtötte a villamos vasut és Rácz János meghalt. Ezzel a történetnek vége volna. De ha vége volna, akkor semmi különösen érdekes nem volna benne. Am ez nem sablonos eset, mert Rácz János halálával még nincsen vége a históriának. Egy felette élelmes amerikai ügyvéd, a ki épen a végzetes villamos kocsin utazott, kíváncsiságból leszállt a kocsiról és megnézte az elgázolt idegent. Aztán pedig egy ötlete támadt; megkereste zsebeiben az írásait látván azokból, hogy Rácz magyarországi, battonyai illetőségű honpolgár, nyomban felvilágosítást kért róla, hogy a csikágói hatóság előtt a személyazonosságát megállapítsa. Ezután értesítette Rácz családját a szerencsétlenségről, de egyben fölhatalmazást kért, hogy nevében ő kártérítési pört indíthasson. Kijelentette azonban, hogy a pár indításért előre egy fillért sem kér. Még bélyegekre sem. Az ügyvéd aztán tényleg bepörölte a villamos társaságot s a pár szerencsésen végződött, a mennyiben a villamos 25.000 dollár kártérítés fizetésére ítélték. — Ennek a felét az ügyvéd megtartotta busás tiszteletdíj gyanánt, a másik felét pedig, 12.500 dollárt, elküldte Budapestre, a m. kir. belügyminiszteriumba azzal, hogy az összeget Rácz családjának kézbesítsék s a belügyminiszter erről már értesítette is az illetékes battonyai hatóságot. Így jutott a szegény család 60.000 koronához Rácz János szerencsétlen halála által.

— **Rikkancs.** Ki legyen ő és hol legyen hazája? — kérdezheti a laikus. — Hát kérem a rikkancs: rikkancs, más szóval kikiáltó. Nagy városunk utcáján, különösen a déli órákig, ott sétálgat fel s alá a vásárló közönség között egy fiatal síheder, hóna alatt egy rakás borzalmas históriával s meg nem szünő rikoltással kínálhatja áruját az érdekes publikumnak. Hát hiszen ez ellen semmi szavunk: ki-ki úgy él, a miképen tud, de ez ellen már tiltakoznunk kell, hogy oly buta ostobasággal táplálják a köznépet, minőket ez a suhanék árusít. Iszonyatos gyilkosságok, hajmeresztő rémdrámák vannak ott megírva nyomoruságos verselményekben. Debreczen város méltósága talán mégis csak megkövetelhetné, hogy kebeléből kipusztuljon a ponyvairodalmat terjesztő szövetkezet.

— **Rakodezay Pál — tanító.** Rakodezay Pál, az a nagy ideálista, a ki két budapesti házat áldozta a színészetnek. Szegény tanító volt valamikor, azután örökölt két házat és felesapott színigazgatónak. — Tisztább ideálistája nem volt Kelemen László óta a magyar színészetnek. Évek hosszant járta sorra a vidéket, az operettekkel megmételvezett izlésű vidéket és Shaksperet predikálta a vidék ködmönös, zsinóros belésű közönségének. Persze, hogy el kellett usznia ilvenformán a két háznak. Különben jó maga is jelentékeny előadó művész volt, a ki a legnehezebb shaksperei szerepeket komoly studium alapján olyan alakításokat nyújtott a vidéknek, a minőket a fővárosban is ritkán látni. Az ó-budai színészetnek is ő volt első apostola, amennyiben ő nyitotta meg a dunaparti széljárás fabódét. Járt az országban mindenfelé, de mert az operett-személyzetére soha sem vetett nagy ügyet, sehol sem boldogult. Néhány év előtt vissza is vonult a direktorkodástól, majd pedig belement megint s ezuttal vagyonának roncsai is elusztak rajta. A közoktatásügyi miniszter most a kapuvári állami polgári iskolához nevezte ki segédtanítónak. Hátha megint örökölt két házat!

— **Öngyilkos községi bíró.** Jónás János, a veszprémmegyei Kenese nagyközség és fürdőtelep bírája a múlt pénteken szőlőbéli villájában feakasztotta magát. — Hogy a vagyona, családos embert, a ki különben a vármegye törvénynatósági bizottságának is tagja volt, mi kényszerítette a végzetes tette, még közelebbi hozzátartozói sem sejtik.

— **Nyolcz szegény ember szerencséje.** A tegnapi nap nyolcz nagyváradi szegény embernek hozott örömet. Tegnep

volt ugyanis az osztálysorsjáték huzása, melyen a legnagyobb 20.000 koronás nyermény a 4490. számú sorsjegyre esett. Ezt a sorsjegyet nyolcz szegény nagyváradi ember vásárolta Kiss Dávid sorsjegyfőelárusítótól. Kiss Dávidot tegnap táviratilag értesítették a huzás eredményéről, ő viszont sietett értesíteni a szerencsés nyerőket, kik egész váratlanul, nekik bizonyára jelentős summa pénzt raknak zsebre.

x **Markus Jenő „Dréher-sör-csarnoká”-ban** naponta nagy választékban kapható **6 kros zónavillásreggeli.** Különlegességek: **Korona-sör, a la pilseni,** minden időben frissen csapolva. **Kellemes nyári kert.**

— **Becsületes tolvaj.** Tegnap délután öt óra tájban egy erősen kipödrött bajszu hegyke legény állított be a nagyváradi kir. ügyészségnél Pop Aurél alügyész szobájába. Illedően, alázatosan köszönt, azután megállott, mintha valamit várna.

— Mi járatban van, — kérdezte tőle az alügyész.

— Én, tekintetes uram **Sebestyén József** vagyok, Biharról.

— Jó, jó, de hát mit akar?

— Hát kérem alázattal, most jöttem haza Amerikából.

— Ugy, aztán mit csinált maga ottan?

— Dolgoztam kérem. Ezelőtt két esztendővel mentem ki.

— De most miért jött ide?

— Ugy gondolom, alásan instálom, hogy el volnék én itélve, de nem tudom, hogy menyire.

Az alügyész faggatásaira azután elmondotta, hogy ezelőtt két és fél esztendővel ültek törvényt fölötte valami lopás miatt. Kikeresték aztán az írásokat és kitünt, hogy Sebestyén Józsefet csakugyan elítélte a nagyváradi törvényszék hat hónapi börtönre betöréses lopás miatt. Husz krajczár értékű szénát lopott egyik gazdaember padlásáról. A törvényszék ítéletét a kir. tábla helybenhagyta, Sebestyén József azonban megfölellezte a dolgot a Kuriához. De már annak az ítéletét nem várta be, hanem kiszökött Amerikába.

Az ügyész teljesítette kívánságát s most a becsületes tolvaj a börtönben ül.

— **Kinai divat.** Hogy Kina a furesaságok hazája, az már rég eldöntött dolog. Az elnyomított lábak már régen ismeretesek, de mint újabb kínai utazók értesítenek, ez az elnyomítás megvan a karnál is. A kinainak ugyanis legfőbb vágya, hogy oly amulett karperece legyen neki, amelyet soha sem vesz le kezéről. A vastag arany, szegényebbeknél más anyagból való karpereczet még ifjkorában szorítja rá a kínai felső karjára és le nem veszi, úgy hogy lassan egészen belend a husba. Ennek a furesa és testnyomorító amulettnek hatásáról Kinában osodákat beszélnek. Mondják, hogy egy császárt, kit a szél egészen megütött, ez az amulett három hónapon át életben tartotta, sőt írásra is képesítette. Midőn pedig végre meghalt, még nagyobb csoda történt. A császár fia a karpereczet le akarta venni a maga számára, mire a kar hirtelen felemelkedett és heves mozdulatot tett. A lelkészek ezt tiltakozásnak magyarázták és vele együtt temették el. Állítólag ez a karperecz, mint barométer is szolgál. Hogy mi módon, arról azonban talán maguk a kinaiak sem tudnak felvilágosítást adni.

x **A ki olcsón akar venni** bőrből pénz-, szivar- és dohánytárczát, sakk, dol minő, sétatob, valódi ezüst és ébenfából dohányzó készleteket, esernyőt önműködő zárral, valamint mindennemű dohányzó eszközöket, — tájékpipák, szipkák, száraz, rendkívül nagy választékban kaphatók **Schwartz Dániel** dohányzó eszköz különlegességi üzletében a Bika alatt.

— **Elrabolt leány.** Melencze községben nagy izgalmat keltett egy szerelmes legény merénylete. Fényes nappal elrabolta azt a leányt, akit hasztalan ostromolt a szerelmével. Elhurezolta kocsin a harmadik faluba,

ott fogva tartotta napokon át az agyonré-mült leányt és követelte tőle, hogy legyen a felesége. Végre is harmadnapon a csendőrség szabadította ki a legény kezei közül a leányt.

A romantikus szerelmi históriáról tudósítónk a következőket jelenti:

A falu legszebb leányába, a tizenhét esztendőes Schröder Vilmába volt szerelmes Zsivkov Mihály melenczei legény. A leány vagyonszülei ellenették a házasságot, mire a legény elhatározta, hogy elrabolja a leányt és ily módon kényszeríti arra, hogy a feleségévé legyen.

Szándékát végre is hajtotta a legény. Magához vette Kácsor János nevű pajtását s ketten kocsiával a leány szüleinek a háza elé állottak. Nemsokára kijött az utcára a leány. Semmi rosszat sem sejtve haladt a dolga után, amikor hirtelen megtámadta a két legény és kocsiára emelte.

Három napon át tartotta magánál a szép fiatal leányt a szerelmes legény. Végre is a csendőrök szabadították meg a leányt és visszajuttatták szüleihez. A leányrabló legényt a nagybecskereki kir. törvényszék-nél jelentették fel.

x **A fürdő- és utazási idényre remek uri divat ujdonságok érkeztek Fekete Jakab uri divat üzletébe** (főtér, kistemplom mellett). **Nyakkencék, kalapok, fehéreneműek, sport-ingek, sapkák, nap- és esőernyők, bőrdöngők olcsó, szabott árón.**

— **Krivány gyermekei.** Annak a nagy bűnügyi regénynek, a melynek czime a Krivány nevét viseli, egyik legmeghatóbb mozzanatáról adhatunk hírt. Tusnádon, Erdély kies fürdőhelyén, szép villája volt Arad megye hűtelen pénztárosának. A villa egyik termét, a tusnádi fürdő református közönsége kápolnának használta. A mióta azonban a villa a gazdájához hasonlóan, zár alá került, a hívek a szezonban kápolna nélkül vannak. Konez István ref. lelkész a hívek érdekében megtette a lépéseket, hogy a villa termét újra megkapják a szent rendeltetéshez (amely bizony, bizony nem illik össze a sikkasztott pénzen épült villa eredetével). A lépések során Kriványnéhoz fordult. Az asszony azt felelte:

— A mi rajtam áll, én mindenbe beleegyezem. Csak azt kérem, a kápolnában a mikor imádkoznak, emlékezzenek meg szerencsétlen gyermekeimről is...

Igen, a gyerekekről, a kik mind jó gyerekek, jeles tanulók és a kiknek nem bűnök az, hogy az apjuk olyan nagy bűnös lett. Ugyis szenvednek miatta...

Botrány egy vasuti állomáson.

— Letartóztatott ügyvédjelölt. —

— július 10.

Tegnap, kedden éjjel csinos botrány játszódott le a szabadkai pályaudvaron, melynek következtében egyik vasuti hivatalnokot állásától felfüggesztették, a helyettes főnök ellen pedig, a ki a botrány előidézője volt, fegyelmi eljárást indítottak.

Az eset részleteiről tudósítónk a következőket jelenti:

A szerdán éjjel 11 órakor a Budapest felé induló személyvonat elindulása előtt Králits János helyettes állomásfőnök egy barátja kényelmére, a már indulásra kész vonathoz még egy kocsit csatoltatott, mivel a többi kocsiokban az utasok már ugy elhelyezkedtek, hogy a barát, a ki egész éjjelen át volt kénytelen utazni, nem feküdhett le. Az első és második osztályban az összes helyek okkupálva voltak s J. szabadkai jól ismert ügyvédjelölt s tartalékos huszárhadnagy sem jutott oly kényelmes helyhez, hogy fekvé utazza át az éjszakát Budapestig.

Látva, hogy az állomásfőnök még egy kocsit csatoltatott a vonathoz, leszállt és daczára első osztályu jegyének, a csatolt kocsit egyik másodosztályu fülkéjébe akart beszállani.

Miközben a kocsit a vonathoz kapcsolatott, Králits helyettes állomásfőnök odaszólt J. nek:

— Na ja! ha az ilyenféle utasok mind külön kocsikra várnak, akkor a vonatokat soha sem lehetne elindítani. Különben ha sokat henczeg, egyszerűen nem engedem elutazni. Nem vagyunk rászorulva, hogy akárki emberfia utazzon.

A háttal álló J. erre megfordult, visszasitította a helyettes főnök kifejezéseit.

Szó szót követett, végül az állomásfőnök három rendőrt hivatott s J.-t le akarta tartóztatni.

A rendőrök mindegyike ösmerte J.-t, de a főnök parancsának engedelmeskedniök kellett. Ekkor közbelépett Törzs J. forgalmi hivatalnok, a ki akkoriban szolgálatban volt s J.-nek is jó barátja lévén, nem engedte J.-t letartóztatni.

J. beszállt az időközben csatolt kocsiba s a vonat elindult.

Králits h. főnök a vonat elindulása után magához hivatta Törzs forgalmi hivatalnokot s állásától felfüggesztette.

A jelentés is megtétezt az államvasutak igazgatóságához, a honnan az a sürgönyválasz érkezett vissza, hogy Törzs állásába azonnal visszahelyezendő.

Péntek délután a 6 órai gyorsvonattal Szabadkára érkezett a m. kir. államvasutak igazgatóságának kiküldött fegyelmi biztosa, a ki tegnap délelőtt megkezdte a vizsgálatot ez ügyben.

J. is visszatért időközben Szabadkára s a fegyelmi biztos kezéhez juttatta írásba foglalt feljelentését. Králits János helyettes főnök ellen.

Vasuti körökben azt hiszik, hogy a főnököt rövid időn belül elhelyezik Szabadkáról.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti táviratai. —

Uj tárgyalás az Ika-ügyben.

Fiume, július 11. Az Ika kapitánya bűnügyében hozott ítélet iratit a tábla pótlás, esetleg új tárgyalás végett visszaküldötte.

Kihuzott számok.

Budapest, július 11. Az osztálysorsjáték mai huzásán a 15.241. számú sorsjegy harmincezer koronát nyert. Ezenkívül a 62.354 tizenötezer, a 3726. és 14.939. számú sorsjegyek pedig tízezer koronát nyertek.

A kínai forradalom.

— Legujabb táviratok. —

Budapest, július 11. A Daily Express jelenti július 4-éről: Hetvenötezer ember száznál több ágyúval megtámadta Tien-Csint, melyet 14.000 európai védett. Az európaiak sokat szenvedtek, különösen az oroszok. Százhusz orosz elesett, az angoloknak harmincz sebesültjük volt, kiket Seymour tengernagy Takuba szállított, de utközben sokat szenvedtek a kínaiaktól.

Július 6-án a kínaiak ismét

megkísérlették a támadást, de visszaverettek.

London, július 11. **A japánok Takuban már huszonkétezer emberrel partra szállottak. A katonaság 36 nehéz és 120 tábori ágyut vitt magával.**

KÖZGAZDASÁG.

A Debreczeni Kereskedelmi Csarnok jegyzései.

Debreczen, július 11.

Piaczi árak 50 kgr.-ként koronákban:	
Buza minőség	77 . . . . . 6.40—6.75
„ „	78 . . . . . 6.50—6.85
„ „	79 . . . . . 6.55—6.90
„ „	80 . . . . . 6.75—6.95
Rozs „	71/72 . . . . . 5.65—5.70
Árpa uj	5.40—5.45
„ (jobb)	—
Zab	4.90—5.—
„ prima	—
Tengeri	5.90—6.—

KÜLÖNFÉLÉK.

* **Röntgen-sugarak hatása a rovarokra.** Érdekes kísérleteket végzett dr. Axenfeld Perugiában. Egy ládikát készített félig fából, félig ólomból és fából készült felébe rovar-, légy- és méhálézatot tett. A mikor erre a ládikát Röntgen-sugarak hatásának tette ki, a lárvák nagyon nyugtalanok lettek és lassanként a láda másik, ólomból készült felébe vándoroltak át, hol a kellemetlen sugartól védve voltak. Akárhányszor ismételték ezt a kísérletet, az eredmény mindig ugyanaz volt. Hasonló kísérleteket végzett Weber természetűdős Kasselben orrszarvu bogarak lárváival, melyeket nyitott szivarládába tett. A szivarládába még egy másik fémládikát helyezett és rábocsátotta a Röntgen-sugarakat. Az orrszarvu bogár lárváinak nincs szeme, de mihelyest a Röntgen-sugarakat megéreztek, azonnal a fémtartóba vonultak vissza. A sugarakat a lárvák, úgy látszik, idegvégeik által érzik meg a bőrön; erre vall az a tapasztalat is, hogy a Röntgen-sugaraktól, ha ezek hosszabb ideig hatnak az ember bőrére, a szőr kihull és gyulladások támadnak.

* **Életmentő macska.** Ithaca városban, New York államban, mely egyeteméről híres, a legnagyobb diák-kosztos házban éj idején tűz ütött ki. Négyemeletes faépület volt és nem lehetett az enyészettől megmenteni. — Szerencsére az egyetem zárva volt a tavaszi szünidő alkalmából és csak hét diák volt a házban és a két nő, ki a gazdaságot vezette. A tüzet csak akkor fedezték fel, mikor már veszedelmesen elterjedt. A házban levő valamennyi személy benn veszett volna, ha a ház urnőjének kedvenc macskája nyávogva nem szalad föl s alá a folyosón. Az asszony megpróbálta, kiszólni az ajtón s lecsendesíteni a macskát, de ez a szobába hatolt és addig rángatta az ágytakarót, míg az asszony végre fölkelte, hogy utána nézzen, mi a baj. Így jutott tudomására, hogy a ház lángokban áll és még épen hogy volt ideje föllármáznai a ház többi lakóját, kik, szerencsére, az alsó emeleten aludtak. Így valamennyien épségben menekültek a macska gondossága folytán. Ithacában pedig egyszerűen nagyot fokozódott a macskák népszerűsége.

* **Kétezeréves hajók.** A Poe Elbe mellett fekvő Adria nevű városkában érdekes leltre bukkantak a minap a szarítócsatorna ásása alkalmával. Harminczhárom méternyi mélységben két ókori hajó maradványát találták meg, aránylag jó állapotban. Hajdanában, a rómaiak idejében, Adria a szomszédos Radennával együtt kikötő volt, ma azonban harmincz kilométer távolságra fekszik a parttól. A tengerpart visszaszorítását annak az óriási iszapmennyiségnek lehet tulajdonítani, melyet a Brenta Ets és Pó folyók a tengerbe sodranak és legnagyobb részét torkolatuk közelében üleptenek

le. A hajók legalább kétezer esztendősek. Mind a kettőben különféle ókori tárgyakat találtak, a többi közt vázakat, anyag-dényeket és fegyvereket, sőt emberi csontokat is. A két hajót a benne talált tárgyakkal együtt valamelyik olasz muzeumban fogják elhelyezni.

RÖPPENTYÜK.

* **A nöképzőből.** Klárika (olvas). Tarka pillangók játszadoznak az üde friss léghen és felcsókolják . . . (megáll) a csillogó harmateseppeket a virágok kelyheiről . . .

Tanár: Anna, olvasd ezt a mondatot még egyszer!

Anna (helyesen elolvassa).

Tanár: Miben hibázott tehát Klárika az olvasásnál?

Anna: Abban, hogy a „csókolásnál“ szünetet tartott, pedig ott nem szabad megállni.

* **Elpusztíthatatlan humor.** Haldoklott az öreg more, midőn a lelkes hozzá érkezett, hogy az utolsó utra előkészítse, — de a cigány szokott humorával utasítá vissza:

— Jáj! tisztelendő urám, ross kocsis ázs, áki ákkor etet, mikor már fogni kéne!

* **Mentség.** Behívták a cigány rezervistát fegyvergyakorlatra. A mint ott állanak már glédában a kaszárnya udvarán a berukkolt hadfiak, jön a tisztekből álló küldöttség, hogy mint ilyenkor szokas, beszédjék a legénység katonakönyveit. Beszorgáltatják mind. A cigány maradt utoljára, a ki nagy ijedten kotorászott az ingebögyében mely lyuk mellett lyuk volt, mintha a könyvét keresné s végre keservesen felsőhajtvá, így fakadt ki:

— Ugy éljek, tekintetes, nágyaságos kápitány urám, elvesett á — zsebemből.

Ami az idegeket csillapítja.

Hercz Bernát ur Turapatakról (Liptó Tepla) levelében jelenti nekünk idegbetegségének gyógyulását, mely hosszú szenvedések után következett be.

— Nagyon boldog vagyok, — írja, — hogy a dr. Williams-féle Pink-pilulák, melyek dicséretéről gyakran hallottam, idegbetegség ellen kitűnő szernek bizonyultak. Fogadják hálás köszönetemet.

Az idegek túlfeszültsége nagyon gyakori fájalmat, s gyakran komoly zavarokat okoz. Az idegrendszer a test különböző szerveivel benső összeköttetésben van, arra mozgást átviszi és ott az érzés jelenségét okozza. Ezért ha az idegközpont beteg, azt mondhatjuk, hogy az egész szervezet beteg. Azok, kik bajban szenvednek, mozdulataiknál kellemetlen érzést, sőt fájdalmat éreznek. E betegek legtöbbjét migrén bántja, látásuk, hallásuk zavart, gyakori szivdobogásuk van és a vérkeringés rendetlen. Ha alsznak, lidércnyomás zavarja őket, étvágyuk eltűnik, erejük csökken s komoly rendtelenségek állhatnak be. Az idegek gyöngülése, a vér szegénysége, ezek e baj eredményei; hatni az idegekre, helyreállítani a vért, ez az orvosság. A leghathatósabb és a leghiresebb orvosok által legjobban ajánlott gyógyszer az a világon a Pink-pilulák neve alatt jól ismert. Csudálatos eredményeket mutattak fel nemcsak idegbetegségeknel, hanem vérszegénységnel, sárgaságnál, gyomor- és bélbajnál, reumánál és általános gyöngeségneknel.

A Pink-pilulák kaphatók Magyarországon a legtöbb gyógyszerárban. Egy doboz ára 3 Korona 50 fillér és hat doboz 18 Korona. Magyarországi főraktár **Török József** gyógyszerárban, Budapest Király-utca 12.

REGÉNY.

A „Világ Szive“.

— Regény 2 kötetben. —

Angolból fordította: **Krampera János.**

(Folytatás.)

36.

Most én szölitottam meg a sennort: — Ez az asszony ugyan mit se tud róla, de én biztosra veszem, hogy társaságra fogunk a kápolnában akadni, mert tudom, hogy az indián és lánya oda vannak bezárva s don Pedro és don José is odamentek meglátogatni őket. Sokat kockáztatunk, megkísértünk?

Dr. Budai féle
GYÖNGYVIRÁG-CRÉME

Szépséget, üdöséget varázsol a női arcra. Eltávolítja a bőrtápkákat, szeplőt, májfoltot.
Egy nagy tegely ára 60 kr.
Kapható Debreczenben, Mihalovits Jenő gyógyszerterében.

Főraktár:
Váosi
gyógyszertár
Budapest,
Városház-tér
(Utánzókat ne tessék elfogadni.)

A Hungaria kávéházban
csütörtökön és pénteken

rendkívüli
bűvész-estély

villamos, bűvész és spiritisztikai előadásnak, az előnyösen ismert illusionista, equilibrista, gondolatolvasó, állati... hangutánzó és billiárd-művész...

CARMELLINI
által, ki Európa minden nagyobb városában legnagyobb sikert aratott. A műsor a legújabb csodálatraméltó spiritisztikai és pszichológiai mutatványokból van összeállítva.

Minden előadás új mutatványokkal.
Kezdete este 8 órakor.

Félszázad óta

Aranyérem Pár s, London.	kitünőnek elismert Dr. Sichulsky-féle	Aranyérem Pécs, Temesvár.
--------------------------------	---	---------------------------------

Arckenőcs és mosdóvíz.

Ezen készítmények ajánló levelét azoknak félszázad óta mindenütt elterjedt világhírű és bámulatos hatású képezik. Megbízható sikerrel használhatók szeplő és májfoltok, a forrásig vagy fagy által keletkezett pirosság s a bőr minden tisztáltsága ellen. Egy nagy tegely ára 1 kor. 40 fillér, egy kis tegely 70 fillér. Egy nagy üveg mosdóvíz 2 korona, egy kis üveg 1 kor. Hozzávaló Mandola-korpuszban 50 fill.

JOLIESSANTE-CRÉME
bőrfinomító és szépítő szer.
Kiváló hatással bír a bőr finomítása és szépségének előmozdítására, valamint a pattanások s kilitések elűzésére. Egy üveg ára 3 korona 10 fillér.

JOLIESSANTE-PUDER
fehér, rózsás és sárga színben.
Kiváló finomsága miatt ajánlható leginkább. Az arcra láthatatlanul tapadva, annak kellemes színt ad. Egy nagy doboz ára 1 kor. 60 fillér, egy kis doboz 1 korona.

JOLIESSANTE-FOGPOP
legégszerűsebb fogpor a fogak tisztítására, odvasodásuk és hüszödésük eltávolítására s megővésére, mely által egyuttal a foghúsról is a legjótékonyabb hatást gyakorolja. Egy doboz ára 1 kor.

JOLIESSANTE-SZAPPAN
már kellemes illatánál fogva is a legkedveltebb toilletteszappan. A bőrt finomítja és simává teszi, valamint előmozdítja s emeli annak friss, üde kinézését. Kivánatra mintadarabok ingyen adnak. Egy darab ára 80 fill.

Haj-Restorer
biztos szer a megőszült haj eredeti természetes színének visszaállítására. Egy üveg ára 2 korona.
Valódi minőségben kapható a készítő Molnár Lipót gyógyszerésznél Kassán.
Debreczenben: Tóth Béla gyógyszerterében (Tisza palota), G. Rochlik Arthur főter 2144. sz.
Dr. Rothschnek V. Emil, Mihalovits Jenő gyógyszerterében.

Meghívás.
A „HAJDUMEGYEI TAKARÉKPÉNZTÁR“
1900. július hó 15-én délelőtt 10 órakor
Hajdu-Szoboszlón saját új épületének gyűléstermében
rendkívüli közgyűlést
tart, melyre a részvényesek tisztelettel meghívtnak.

TÁRGYAK:

1. Jelentés az építkezésről és az építési számadások betérjesztése.
2. Igazgatósági indítvány a jótékony-alap felosztásáról.

Figyelmeztetnek a t. részvényesek, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlésen csak azok gyakorolhatják az őket megillető jogokat, a kik részvényeiket a le nem járt szelvényekkel a közgyűlés előtt három nappal az intézet vagy a főkielepek pénztáránál letéteményezik.
H.-Szoboszló, 1900. évi június hó 28.

Az igazgatóság.

Dr. SZABÓ-féle
VIRÁG-CRÉME
az arczerémek gyöngye.

Teljesen ártalmatlan anyagokból készült, higanymentes arckenőcs, mely miután nem zsiroz, nappal is használható. Üdévé, puhává s fehérré teszi az arc s kezek bőrét. Kiválóan javalva az arcbőr minden tisztátalansága ellen, mint bőrtápkák, sömör, bőrhámlás, szeplő továbbá szélkíufja kezek s arcnál.

Egy tegely ára **70 fillér (35 kr.)**
Főraktár: Debreczenben,
MIHALOVITS I. gyógyszerterára.

KEGYES FERENCZ
legnagyobb
sirkőraktára
DEBRECZEN,
az Ipar- és Kereskedelmi Bank palotájában, Piacz-utca 58. szám.
A legjutányosabb árak, pontos és szolid kiszolgálás.